

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Makedonská nadvláda za Filippa II. a jeho syna Alexandra
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_11_14
Pořadí DUMu v sadě	14
Vedoucí skupiny/sady	Jaromír Baranok
Datum vytvoření	11.11.2012
Jméno autora	Vladimír Macků
E-mail autora	macku@gymjev.cz
Ročník studia	1.ročník
Předmět nebo tematická oblast	Dějepis – Dějiny starověku
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které studentům přiblíží zajímavou kapitolu řecké historie - historii expanze dravé Makedonie za vlády Filippa II. a především Alexandra Makedonského. Inovace: mezipředmětové vztahy dějepis- zeměpis, dějepis – výtvarné umění, využití ICT, mediální technika.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Filipp II. a jeho syn Alexandr

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bitolskiot_Filip_Makedonski%2C_Macedonia.jpg [1]

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shtip-Alexander.jpg> [2]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

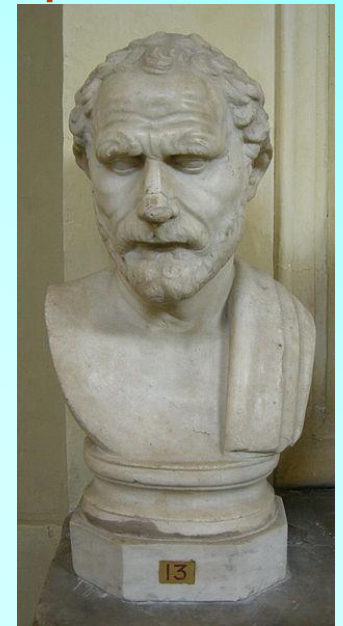
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Otec a syn dodnes žijí v paměti makedonského lidu jako symboly.

Když se tři perou, čtvrtý se směje

- Vzájemné soupeření Athén, Sparty a Théb otevřelo cestu dosud nevýznamnému státu – Makedonii.
- Filipp vyzýval ke sjednocení Řeků, ke společnému tažení proti Persii, ale šlo mu o jiné...
- Jeho proradnost a Istivost odhalil athénský rétor Démosthenés.
- Demosthenés varoval před snahou Filippa ovládnout Athény, Théby i Spartu. Jeho politický bystrozrak se nakonec potvrdil.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Musei_vaticani%2C_braccio_chiaramonti%2C_busto_01.JPG [3]

Nikdo není doma prorokem.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Když se tři perou, čtvrtý se směje

- Dodnes jsou jeho projevy proti Filippovi příkladem vášnivého zaujetí pro pravdu, nešetří protivníka.
- Roku 338 př.Kr. poráží Filipp Athény i Théby v bitvě u Chaironie. Tím končí samostatnost řeckých států.
- Následující rok pod jeho vedením vzniká tzv. korintský spolek, v němž se s výjimkou Sparty spojilo celé Řecko.
- Roku 336 př.Kr. je však Filipp úkladně zavražděn a jeho nástupcem se stává Alexandr.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karte_Makedonien_336_vC-de.svg [4]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ve dvaceti králem

- Svému synovi zanechal Filipp Makedonii vojensky silnou a vzorně zorganizovanou.
- Byl vychován Aristotelem, pln ctižádosti, nastoupil Alexandr na trůn.
- Vojáci ho zbožňovali a byli ochotni jít za ním kamkoliv. Vydal se proto proti perské říši Dareia III.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: MacedonEmpire.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MacedonEmpire.jpg) [5]

Do Asie táhl s 30 tisíci pěšáků a pěti tisíci jezdci.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Soudit někoho podle věku je ošemetné

- Alexandr už jako dítě byl velmi schopný, bystrý a inteligentní. Měl dar získávat přátele.
- Homérovu *Illiadu* a Xenofontovu *Anabasis* si bral na válečná tažení.
- V roce 334 př.Kr. překročil Helespont a vpadl do říše krále Dareia III.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mapa_hellespont.png [6]

Začalo nejslavnější vojenské tažení všech dob. Alexandrovi bylo 22 let.

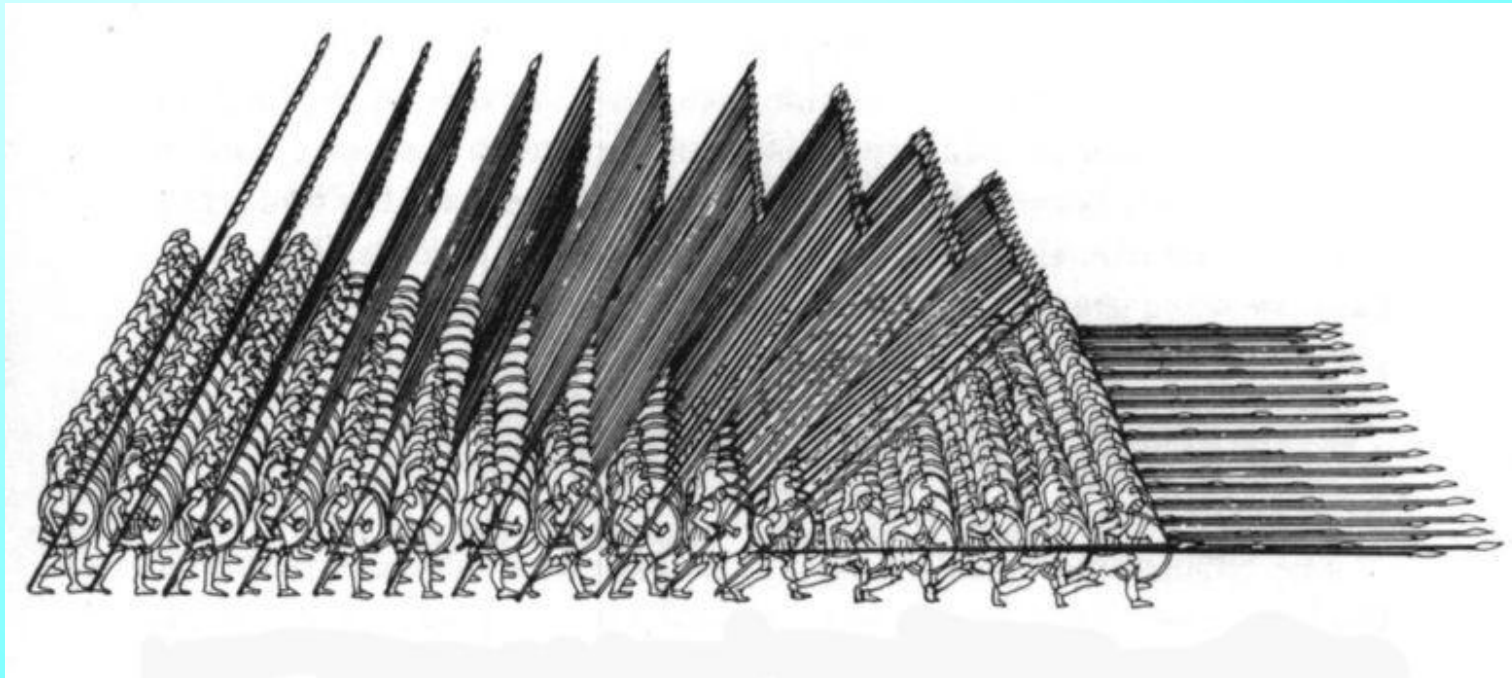
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Makedonská falanx byla pověstná a takřka neporazitelná.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Syntagma_phalangis.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Syntagma_phalangis.jpg) [7]

Klínovitý šik a dlouhá kopí(sarissy)umožňovaly bezpečný boj z dálky.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

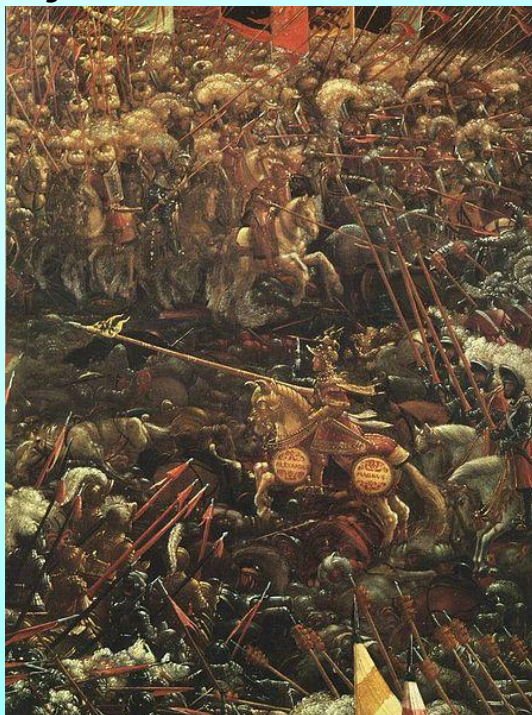

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Bitva na řece Graniku

- Ještě v roce 334 př.Kr se Alexandr poprvé utkal s Dareiovým vojskem bez Dareia.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Albrecht_Altdorfer_-
_The_Battle_of_Alexander_%28detail%29_-_WGA0203.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Albrecht_Altdorfer_-_The_Battle_of_Alexander_%28detail%29_-_WGA0203.jpg) [8]

Nedaleko odtud se přece nacházela Trója.

Bitva u Issu (333 př.Kr.)

- V této bitvě na hranicích Malé Asie a dnešní Sýrie poprvé bojoval se samotným Dareiem a zajal dokonce část jeho rodiny.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meister_der_Alexanderschlacht_001.jpg [9]

Pak dlouhé měsíce obléhal fénické město Tyros.

Alexandr byl v Egyptě v r.332 př.Kr.
vnímán jako osvoboditel.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Alexander_the_Great_-_Wall_painting_in_Acre%2C_Israel.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_the_Great_-_Wall_painting_in_Acre%2C_Israel.jpg) [10]

Alexandr takřka po 200 letech vyhnal z Egypta Peršany

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Z Egypta se Alexandr vrací na sever

- U Gaugamel u řeky Tigris v roce 331 př.Kr. měl Dareios trojnásobnou přesilu, přesto ho Alexandrovo vojsko přemohlo a na útěku byl Dareios svými lidmi zabit.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Batalla_de_Gaugamela_%28M.A.N._Inv.1980-60-1%29_02.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Batalla_de_Gaugamela_%28M.A.N._Inv.1980-60-1%29_02.jpg) [11]

Tak si Charles Le Brun představoval v 18. stol. útěk Dareia z bitvy.

Aby naplnil pomstu za perské zničení Athén v r. 480 vydal Alexandr svým vojákům v r. 331 v plen druhé hlavní město Persie Persepolis.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_the_Great_Set_Fire_to_Persepolis_-_Thorvaldsens_Museum_-_DSC08611.JPG [12]

To bylo za vypálení Athén, které vyplnil Xerxes před více jak 150 lety.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odvetná všeřecká výprava tím končí.

- Po takto vykonané odplatě byla výprava proti Persii ukončena a spojenecké vojáky Alexandr propouští domů.
- Při druhém tažení Alexandr ovládl celou Persii a vydal se ovládnout Východ až do Indie až ke břehům řeky Indus.
- Celá výprava trvala až do roku 324 př.Kr.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MacedonEmpire.jpg> [13]

Vyčerpání vojsk Alexandra donutilo k návratu do Babylónu.

V Babylónu se připravuje tažení do Arábie a do západní Evropy

- V Kristových letech, tedy zhruba ve třiatřiceti letech, se Alexandr v Babylóně nakazil malárií a 10.června 323 př.Kr. umírá.

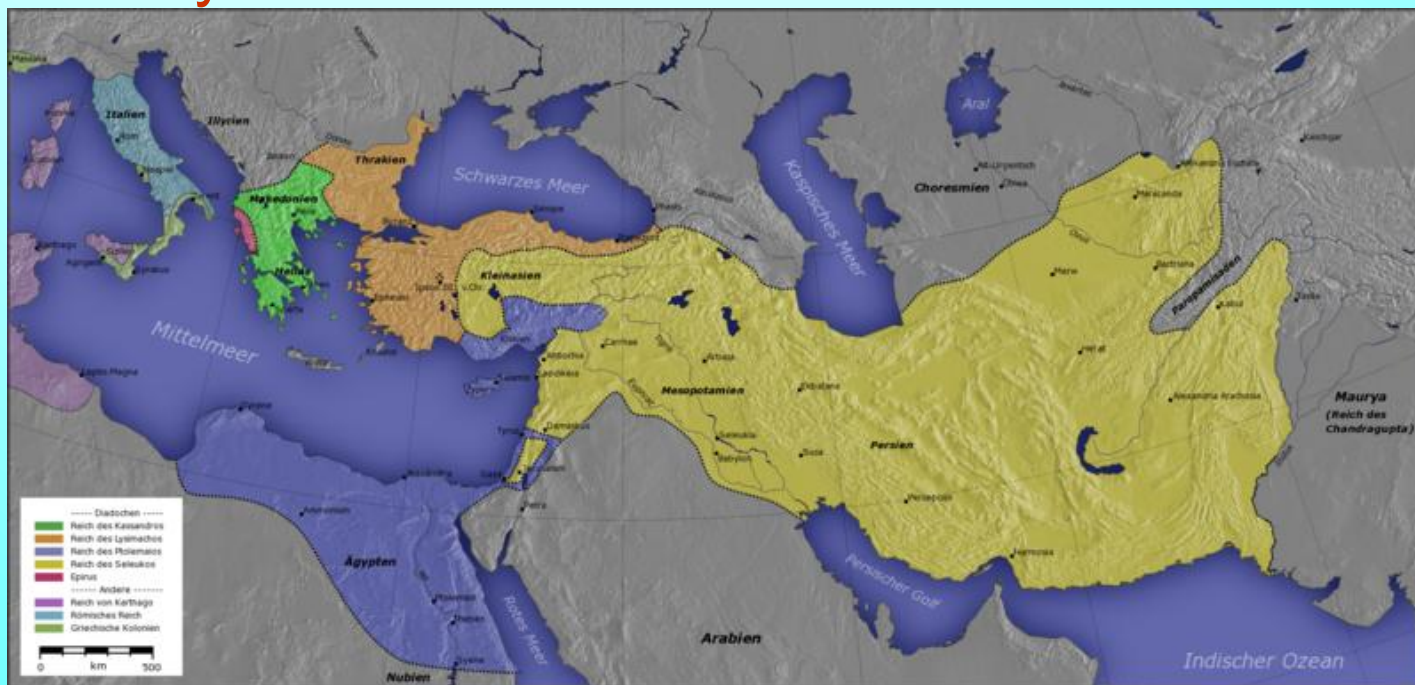
THE DEATH OF ALEXANDER

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: The_Death_of_Alexander_the_Great_after_the_painting_by_Karl_von_Piloty_%281886%29.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Death_of_Alexander_the_Great_after_the_painting_by_Karl_von_Piloty_%281886%29.jpg)[14]

Když se ho na smrtelném loži ptali, komu odkazuje vládu, stačil jen říct, tomu nejlepšímu...

Vznik helénistických říší

- Přes dvacet let trval boj o moc v jeho říši.
- O moc mezi sebou bojovali Alexandrovi vojevůdci, nástupci – diadochové.
- Vznikly tři velké říše.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Diadochen1.png> [15]

V Egyptě vládli Ptolemaiovci, v Sýrii a Babylónii Seleukovci, v Makedonii Antigonovci

Vznik helénistických říší

- Kromě těchto rozsáhlých státních útvarů vznikly i menší helénistické říše:
- Pergamské království
- Říše na Bosporu
- Říše v Thrákii

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_Macedonia_200_BC-fr.svg [16]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Největší rozsah Alexandrovvy říše.

- V době největšího rozmachu se rozkládala
- od Jaderského moře přes Egypt až k Indu, od Kavkazu po Dunaj.
- Obsáhla tedy téměř celý tehdy známý svět.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

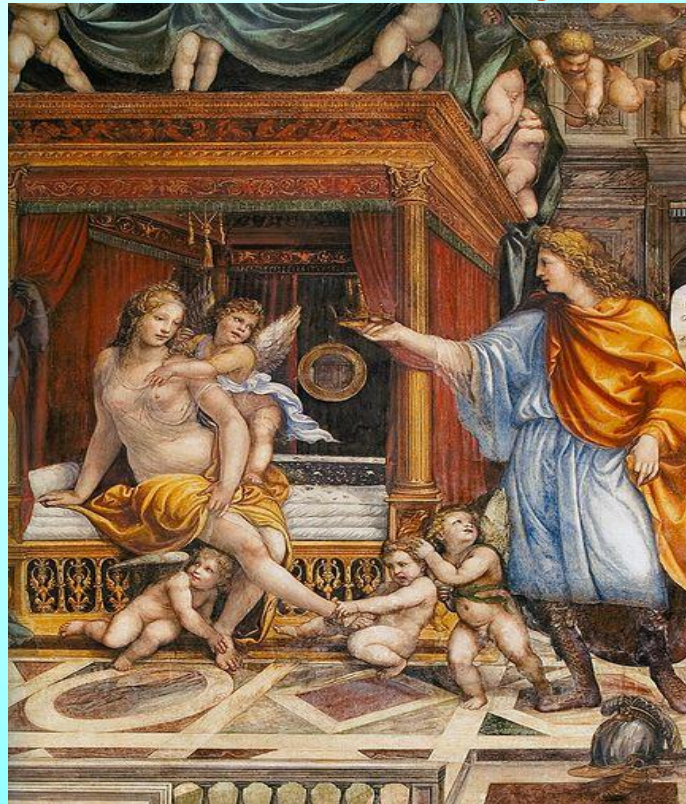
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Alexander-Empire_323bc.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander-Empire_323bc.jpg) [17]

Alexandrova říše byla helenistická.

- Byl to kompromis vlády mezi řeckým způsobem vlády a orientálním způsobem vlády. **Sám Alexandr se oženil s baktrijskou princeznou**

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Il_Sodoma._Marriage_of_Alexander_and_Roxana._detail._Villa_Farnesina%2C_Rome._fresco_3.jpg)

[Il_Sodoma._Marriage_of_Alexander_and_Roxana._detail._Villa_Farnesina%2C_Rome._fresco_3.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Il_Sodoma._Marriage_of_Alexander_and_Roxana._detail._Villa_Farnesina%2C_Rome._fresco_3.jpg) [18]

Freska z vily Farnese v Římě z počátku 16 stol.

Alexandrový výpravy

- rozšířily znalost tehdejšího světa
- podporovaly dějepisnou a zeměpisnou vědu
- oživily výměnu hmotných statků
- oživily dovoz a vývoz
- rozšířily řeckou vzdělanost na východ

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ACMA_1331_Alexander_1.JPG [19]

Alexandr z Akropolského muzea v Athénách.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 1. Kdo odhalil pravé úmysly makedonského krále Filippa II. ?
- 2. Co končí bitvou u Chaironeie ?
- 3. Kdy byl zavražděn Filipp II. ?
- 4. Kdy vytáhl Alexandr proti Dareiovi III. ?
- 5. Kde válčil Alexandr s Dareiovým vojskem bez Dareia ?
- 6. Kde zabil dokonce část Dareiovy rodiny ?
- 7. Jak se jmenovalo město, které založil v Egyptě ?
- 8. Kde Alexandr definitivně poráží Dareia ?
- 9. Až k břehům které řeky došlo Alexandrovo vojsko ?
- 10. Kam se vrátil po čtyřletém tažení na východ ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 11. Jak dlouho trval boj o moc po jeho smrti ?
- 12. Jaké nástupnické dynastie pak vznikly ?
- 13. Jakého největšího územního rozsahu dosáhla Alexandrova říše ?
- 14. Co to znamená helenistická říše ?
- 15. Co způsobily Alexandrovy výpravy ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 1

- 1. Slavný athénský řečník Demosthenés.
- 2. Končí samostatnost řeckých států.
- 3. Roku 336 př.Kr.
- 4. Roku 334 př.Kr. překročil Alexandr Hellespont.
- 5. U Graniku r. 334 př.Kr. to bylo ještě bez Dareia.
- 6. V bitvě u Issu v r. 333 př.Kr.
- 7. Jak jinak než Alexandria v r. 332 př.Kr..
- 8. Definitivně ho poráží u Gaugamel r. 331 př.Kr.
- 9. Až k břehům řeky Indus.
- 10. Vyčerpané vojsko se vrátilo v r. 324 do Babylónu.
- 11. Více jak 20 let (323 až 301 př.Kr.).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 2

- 12. Ptolemaiovci, Seleukovci a Antigonovci.
- 13. Od Jaderského moře přes Egypt k řece Indus od Kavkazu až po Dunaj.
- 14. Helenistické říše byly kompromisem řeckého způsobu vlády s orientálním způsobem vlády.
- 15. Rozšířily tehdejší znalosti světa a rozšířily řeckou vzdělanost na východ.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

- [1] yeowatzup, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bitolskiot_Filip_Makedonski%2C_Macedonia.jpg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [2] Miko, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shtip-Alexander.jpg>, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [3] sailko, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Musei_vaticani%2C_braccio_chiaramonti%2C_busto_01.JPG, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [4] Lokiseinchief, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karte_Makedonien_336_vC-de.svg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [5] Captain Blood, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MacedonEmpire.jpg>, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [6] Mogor, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mapa_hellespont.png, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [7] Alessandro Gelsumini, licence Creative Commons- Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Syntagma_phalangis.jpg, licence CC-PD,(cit. 2012-11-15).
- [8] Web Gallery of Art, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Albrecht_Alttdorfer_-_The_Battle_of_Alexander_%28detail%29_-_WGA0203.jpg, licence PD(cit. 2012-11-15).
- [9] The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH., licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meister_der_Alexanderschlacht_001.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15).
- [10] Yuval Y, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_the_Great_-_Wall_painting_in_Acre%2C_Israel.jpg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [11] Luis García, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Batalla_de_Gaugamela_%28M.A.N._Inv.1980-60-1%29_02.jpg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [12] Daderot, licence Creative Commons- Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_the_Great_Set_Fire_to_Persepolis_-_Thorvaldsens_Museum_-_DSC08611.JPG, licence CC-PD (cit. 2012-11-15).
- [13] Captain Blood, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MacedonEmpire.jpg>, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [14] Tarawneh, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Death_of_Alexander_the_Great_after_the_painting_by_Karl_von_Piloty_%281886%29.jpg, licence PD(cit. 2012-11-15).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- [15] Captain Blood, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Diadochen1.png>, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [16] Marsyas, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_Macedonia_200_BC-fr.svg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [17] Thomas Lessman, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander-Empire_323bc.jpg, licence CC (cit. 2012-11-15).
- [18] scan, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Il_Sodoma_Marriage_of_Alexander_and_Roxana_detail_Villa_Farnesina%2C_Rome_fresco_3.jpg, licence PD (cit. 2012-11-15).
- [19] Marsyas, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ACMA_1331_Alexander_1.JPG, licence CC (cit. 2012-11-15).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)